

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار
۳	فصل اول: زبانهای هندواروپایی
۹	فصل دوم: زبانهای آریایی
۲۱	فصل سوم: زبان ایرانی آغازین
۲۳	فصل چهارم: زبانهای ایرانی باستان
۲۳	اوستایی
۳۱	سکایی باستان
۳۳	فارسی باستان
۵۰	مادی
۵۱	دیگر زبانهای ایرانی باستان
۷۱	فصل پنجم: زبانهای ایرانی میانه شرقی
۷۱	بلخی
۸۸	خوارزمی
۹۱	سُغدی
۱۰۸	سکایی میانه
۱۱۳	دیگر زبانهای ایرانی میانه شرقی
۱۱۵	فصل ششم: زبانهای ایرانی میانه غربی
۱۱۵	پارتی
۱۲۴	فارسی میانه

صفحه	عنوان
۱۴۹	فصل هفتم: زبانهای ایرانی نو
۱۴۹	فارسی دری
۱۶۸	زبانها و گویشهای ایرانی نو غربی
۱۷۳	زبانها و گویشهای ایرانی نو شرقی
۱۷۹	منابع و مآخذ

پیشگفتار

پس از آن که در فروردین ماه سال ۱۳۸۶ به دعوت گروه ایران‌شناسی دانشگاه مطالعات خارجی اوساکا - که اکنون در دانشگاه اوساکا ادغام شده است و مدرسه عالی زبان و فرهنگ را در آن دانشگاه تشکیل می‌دهد - برای تدریس و تحقیق به ژاپن رفتم، فرصت را مغتنم شمردم و در اوقات فراغت یادداشتهایی را که سالها از منابع گوناگون درباره زبانهای ایرانی گرد آورده بودم، سامان دادم و با افزودن اطلاعات جدید کتاب حاضر را تألیف کردم که در ژانویه سال ۲۰۰۹ میلادی از سوی مرکز پژوهش زبانهای دنیا در دانشگاه اوساکای ژاپن منتشر شد. چاپ نخست این کتاب با استقبال گرم استادان ایرانی و خارجی و دانشجویان علاقه‌مند روبه‌رو شد و نسخه‌های آن بسیار زود به پایان رسید. دوست دانشمند خانم دکتر یلنا مالچانوا به بنده اطلاع دادند که این کتاب را برای تدریس در دانشگاه مسکو برگزیده‌اند. آقای دکتر استفانو پلو نیز بخشهایی از این کتاب را در دانشگاه ونیز تدریس می‌کنند.

محبت دانشمندان ایرانی و خارجی و نیاز دانشجویان، به‌خصوص دانشجویان ایرانی، مرا بر آن داشت تا این کتاب را با تغییراتی اندک در ایران نیز منتشر کنم. از این رو، این کتاب در سال ۱۳۸۸ از سوی مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی در «مجموعه پژوهشهای ایران باستان» منتشر شد.

با توجه به محتوای آموزشی کتاب و کاربرد آن به عنوان کتاب درسی در برخی از دانشگاهها، چاپ و انتشار این کتاب با کسب اجازه از مدیریت محترم مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی، جناب آقای سید محمدکاظم موسوی بجنوردی، به سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت) واگذار شد. از این رو، نگارنده وظیفه خود می‌داند که سپاس قلبی خود را تقدیم ایشان کند. نیز از آقای دکتر مهدی احمدی، مدیریت محترم گروه زبان‌شناسی سمت سپاس‌گزاری می‌شود که زمینه چاپ و انتشار این کتاب را فراهم آوردند.

در اینجا بار دیگر از دوستان و همکاران ژاپنی‌ام، آقای شیگه‌ئو موری، پروفیسور بازنشسته مدرسه عالی زبان و فرهنگ دانشگاه اوساکا، خانم دکتر یوکو فوجیموتو و آقای دکتر شین تاکه‌هارا که مقدمات چاپ نخست این کتاب را در ژاپن فراهم آوردند، صمیمانه سپاس‌گزاری می‌کنم. استاد فرزانه آقای دکتر علی‌اشرف صادقی و دوست دانشمندم آقای دکتر ابوالفضل خطیبی برای چاپ دوم کتاب نکات ارزشمندی را یادآوری کردند که بدین‌وسیله از ایشان سپاس‌گزاری می‌شود. نیز از دوست ارجمندم آقای دکتر یونس کرامتی

بسیار سپاس گزارم که برخی از فونتهای مورد نیاز نگارنده را با دقتی ستودنی و به زیبایی طراحی کردند.

نگارنده همه تلاش خود را به کار برده است تا در این کتاب تصویری کلی، اما دقیق، از تاریخ زبانهای ایرانی و ساخت دستوری آنها در اختیار خواننده قرار دهد. امید است که نتیجه کار چنین بوده باشد.

حسن رضائی باغبیدی

استاد مدرسه عالی زبان و فرهنگ، دانشگاه اوساکا

مرداد ۱۳۹۹